

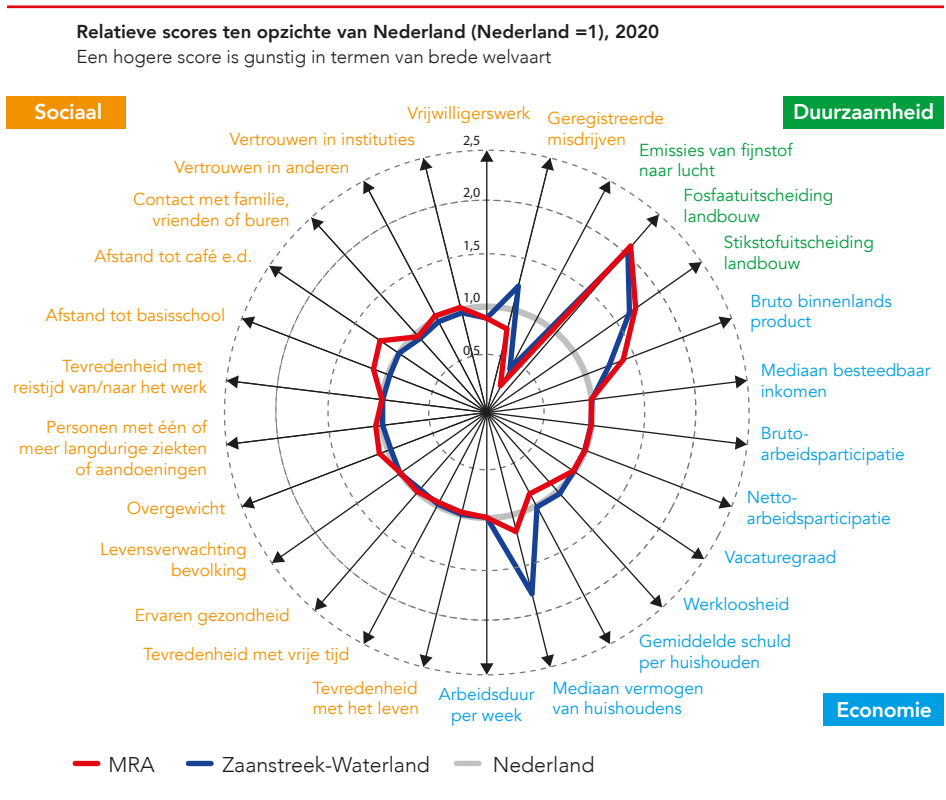
5.6 Zaanstreek-Waterland

Brede welvaart in Zaanstreek-Waterland

Deelregio Zaanstreek-Waterland¹ is een samenstelling van twee gebieden: Zaanstreek (de gemeenten Uitgeest, Wormerland en Zaanstad) en Waterland (de gemeenten Edam-Volendam, Landsmeer,

¹ In 2022 is Beemster opgegaan in de gemeente Purmerend. De gemeente Uitgeest is onderdeel van de bestuurlijke samenwerking Zaanstreek-Waterland. Administratief behoort Uitgeest echter tot de regio IJmond. Zodoende loopt Uitgeest cijfermatig mee in de analyse van deelregio IJmond en niet in de regio Zaanstreek-Waterland

Figuur 1 Brede welvaart in Zaanstreek-Waterland

Bron: CBS (bewerking Vrije Universiteit Amsterdam)

Oostzaan, Purmerend en Waterland). Het besteedbaar inkomen ligt in Zaanstreek-Waterland op gelijke hoogte als in Nederland en andere delen van de MRA. Ook wat betreft vermogens en gemiddelde schuld staat het gemiddelde huishouden in Zaanstreek-Waterland er relatief goed voor. Het aantal geregistreerde misdrijven is laag, wat bijdraagt aan het gevoel van veiligheid in de regio. Figuur 1 vat de positie van Zaanstreek-Waterland ten opzichte van de MRA als geheel en Nederland op verschillende brede welvaartsindicatoren samen.

De economie van Zaanstreek-Waterland

Zoals de meeste deelregio's in de MRA ondervond ook Zaanstreek-Waterland in 2020 een economische schok als gevolg van corona. Het brp nam in dat jaar met 5,2 procent af (tabel 1). De werkloosheid bleef echter op hetzelfde niveau als de jaren ervoor, mede door steun door de overheid bleef het aantal werkzame personen in Zaanstreek-Waterland

Tabel 1 Kerngegevens Zaanstreek-Waterland

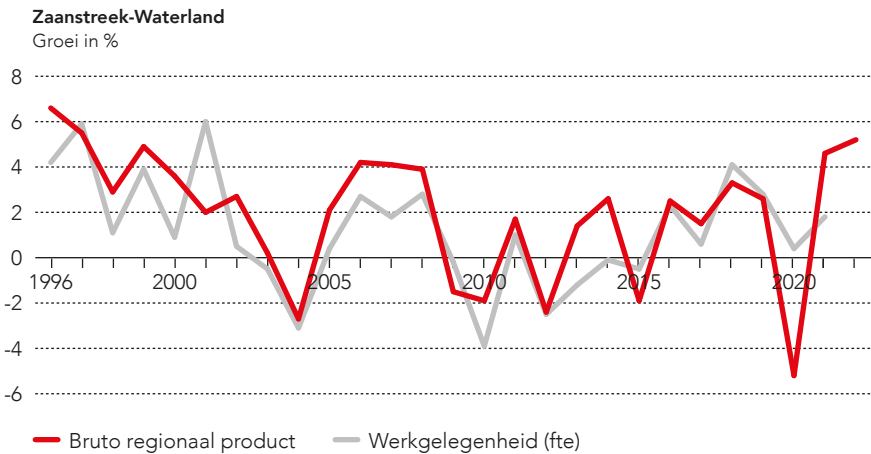
		2021		2017	2018	2019	2020	2021	2022
			aandeel in MRA in %	jaarlijkse groei in %					
Bruto regionaal product	mld euro	10,5	6,1	1,5	3,3	2,6	-5,2	4,6	5,2
Arbeidsvolume (fte's)	x 1.000	110,4	8,2	0,6	4,1	2,8	0,4	1,8	-
Werkzame personen	x 1.000	140	8,6	-0,3	4,1	2,6	0,0	1,8	-
Bevolking	x 1.000	340	13,3	0,7	0,6	0,7	0,5	0,2	0,9
Potentiële beroepsbevolking	x 1.000	254	13,0	0,4	0,4	0,4	0,8	0,0	0,0
Beroepsbevolking	x 1.000	188	13,0	-0,5	1,1	1,1	-0,5	2,2	0,5
Werkzame beroepsbevolking	x 1.000	179	13,0	0,0	2,3	1,7	-1,1	1,7	2,2
Beroepsbevolking naar opleiding	Regio	MRA							
Hoogopgeleid	in %	33,7	46,9						
Middelbaar opgeleid	in %	42,2	35,0						
Laagopgeleid	in %	24,1	18,1						
				aandeel in %					
Bruto-participatiegraad	in %	74,0	74,1	72,4	72,9	73,4	72,4	74,0	74,4
Werkloosheid	in %	3,7	4,9	5,0	3,8	3,8	3,8	3,7	3,2

Bron: CBS (bewerking TNO/SEO Economisch Onderzoek)

op peil. Met een werkloosheidspercentage van 3,2 procent in 2022 is de werkloosheid in Zaanstreek-Waterland lager dan het gemiddelde van de MRA. In 2021 trad herstel in van de economie en namen het brp en het arbeidsvolume weer toe. De groei van 2021 heeft voor een belangrijk deel de krimp van 2020 tenietgedaan en in 2022 hield deze groei aan (figuur 2). De bevolking en de beroepsbevolking groeide licht in de afgelopen jaren. De beroepsbevolking in Zaanstreek-Waterland is over het algemeen minder hoog opgeleid dan gemiddeld in de MRA. Ondernemers in Zaanstreek-Waterland ervaren net als elders in de MRA en Nederland dat de arbeidsmarkt krap is. Zij geven aan meer moeite te hebben om personeel te vinden.

De deelgebieden Zaanstreek en Waterland verschillen niet veel van elkaar voor wat betreft de economische omvang en werkgelegenheid (figuur 3). Zaanstreek heeft een aandeel van 55 procent in zowel het brp als de totale werkgelegenheid. In vergelijking met Zaanstreek is Waterland tussen 1996 en 2021 harder gegroeid, waardoor het verschil in omvang tussen beide deelgebieden kleiner is geworden.

Figuur 2 Economie van Zaanstreek-Waterland groeide in 2021 sneller dan vóór corona

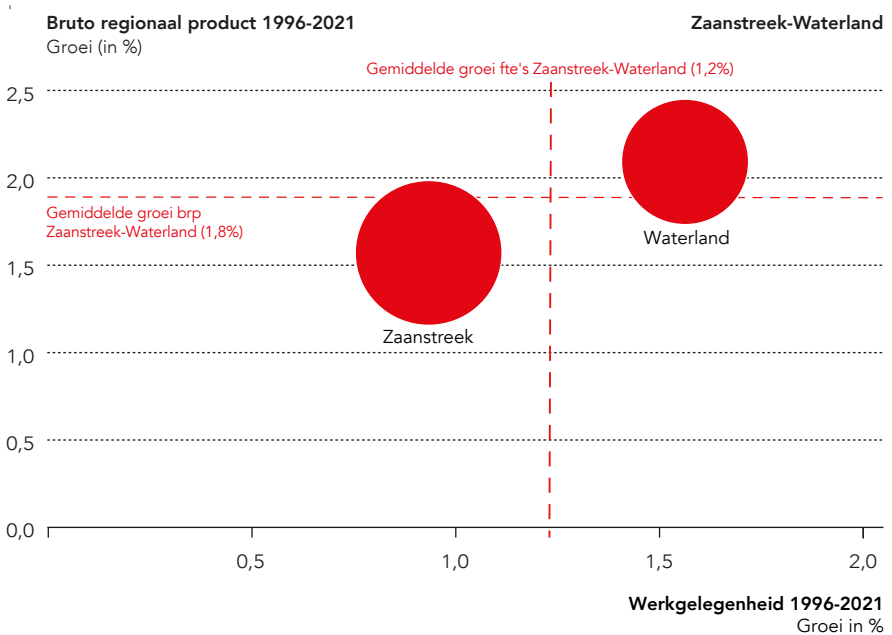
Bron: CBS (bewerking TNO)

Figuur 5 laat de verdeling van de werkgelegenheid per sector zien tussen Waterland en Zaanstreek. De sectorstructuur van beide deelgebieden komt grotendeels overeen, hoewel er hier en daar kleine verschillen zijn. Zo zijn de sectoren Landbouw en Financiële diensten wat sterker vertegenwoordigd in Waterland. In Zaanstreek zijn juist Industrie, Overheid, Overige zakelijke diensten en Vervoer en opslag sterker vertegenwoordigd.

Economische ontwikkeling per sector

Zaanstreek-Waterland kent een diverse economie. In Zaanstreek-Waterland vinden van oudsher veel productie-, handels- en logistieke activiteiten plaats, gerelateerd aan de agro-foodindustrie. Ook zijn relatief veel bouwbedrijven gevestigd in Zaanstreek-Waterland. Met

Figuur 3 Economie van Waterland groeide gemiddeld sneller dan die van Zaanstreek

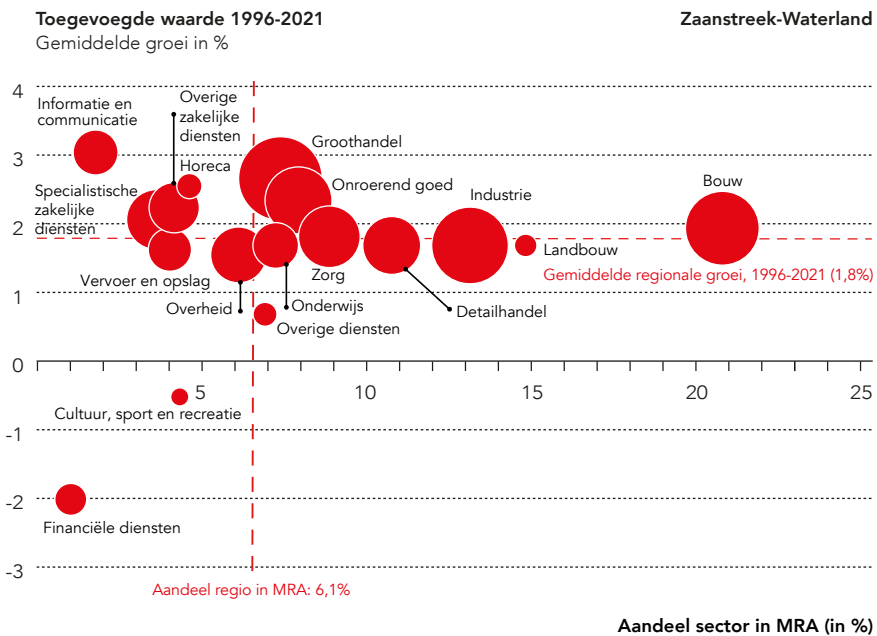

* Grootte van bol: omvang brp 2021
Bron: CBS (bewerking TNO)

uitzondering van Financiële diensten en Cultuur, sport en recreatie, laten alle sectoren groei zien in de periode 1996-2021 (figuur 4). De sectoren Groothandel, Industrie, Zorg, Bouw en Onroerend goed zorgen voor de meeste economische activiteit in de regio. Met uitzondering van Industrie kennen deze sectoren een groei groter dan het gemiddelde in Zaanstreek-Waterland van 1,8 procent per jaar. Naast genoemde sectoren dragen ook Detailhandel en Specialistische zakelijke diensten en Overige zakelijke diensten voor een belangrijk deel bij aan het brp van Zaanstreek-Waterland.

Het diverse palet aan industriële, ook op export gerichte, bedrijven is in regionaal opzicht onderscheidend. Het Zaanse foodcluster kent wereldmarktleiders in de voedingsindustrie. Door toenemend als

Figuur 4 Groei van Zaanstreek-Waterland wordt door diverse sectoren gedragen

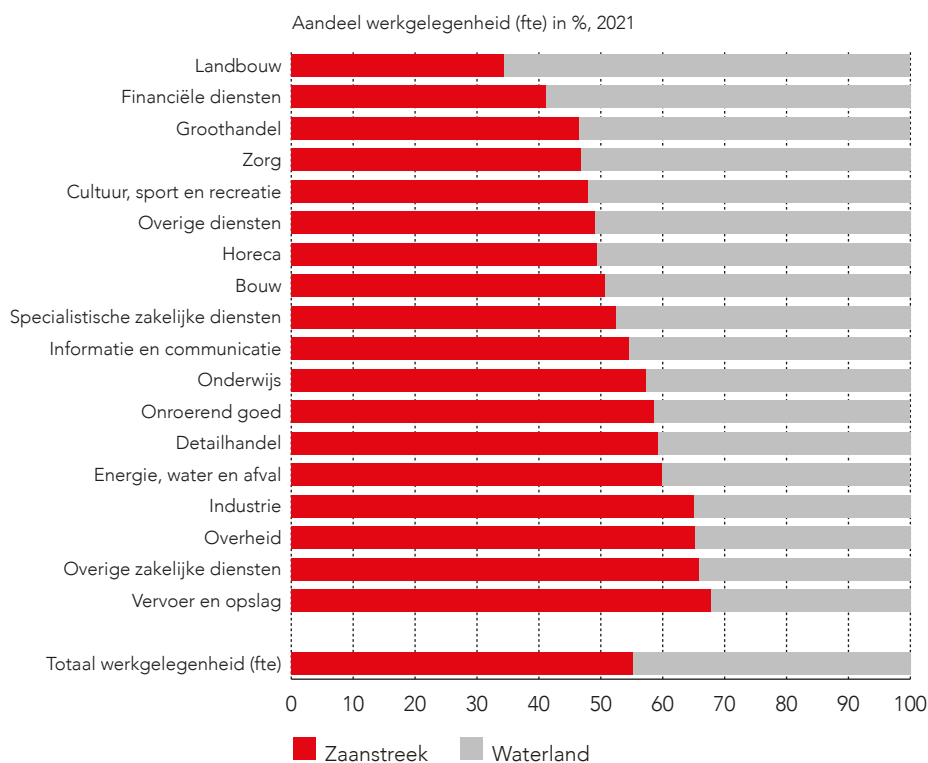

* De bolgrootte (omvang 2021) geeft uitsluitend de verhouding binnen de eigen regio weer. De omvang van de sectoren is zodoende niet vergelijkbaar met die van andere deelregio's.

Bron: CBS (bewerking TNO)

gevolg van de aanwezigheid van internationaal vermaarde trekkers als Zaanse Schans, Volendam, Edam, Marken en Werelderfgoed Beemster, is de sector Horeca sterk gegroeid. In Zaanstreek-Waterland ontstaat een levendig tech ecosysteem ten noorden van het IJ. Hiertoe is het van belang de arbeidsmarkt klaar te maken voor de toekomst en het woonwerkklimaat te verbeteren en in balans te brengen. In en om de eSports-Campus in Purmerend zijn verschillende tech bedrijven gevestigd die zich richten op applicatie- hard- en software ontwikkeling van Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), Mixed Reality (MR) en

Figuur 5 Tussen Zaanstreek en Waterland zijn veel sectoren ongeveer gelijk verdeeld

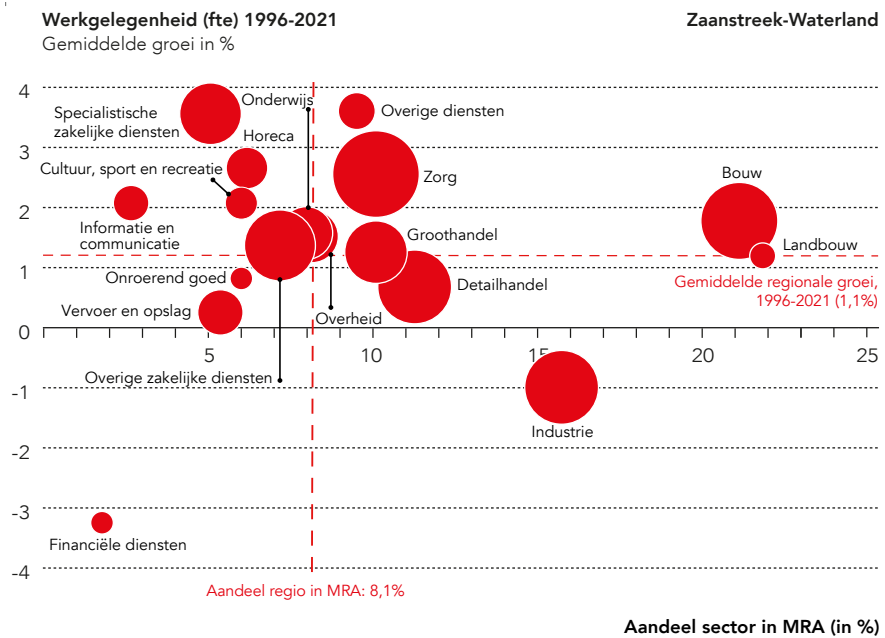

Bron: CBS (bewerking TNO)

Extended Reality (ER). Techlands is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden gericht op het enthousiasmeren en opleiden van talent voor techniek.

De grootste werkgevers in Zaanstreek-Waterland zijn de sectoren Bouw, Industrie, Zorg, Detailhandel en Overige zakelijke diensten. Tezamen nemen deze sectoren 57 procent van alle arbeidsplaatsen voor hun rekening. Met uitzondering van Industrie en Financiële diensten, laten alle sectoren een groei zien van de werkgelegenheid in de periode 1996-2021. De groei van werkzaamheden in de Specialistische zakelijke dienstverlening was het grootst (3,5 procent).

Figuur 6 Zorg, Zakelijke diensten en Bouw belangrijk voor groei werkgelegenheid

* De bolgrootte (omvang 2021) geeft uitsluitend de verhouding binnen de eigen regio weer. De omvang van de sectoren is zodoende niet vergelijkbaar met die van andere deelregio's.
Bron: CBS (bewerking TNO)

Forensen (woon-werkverkeer)

In 2020 telde Zaanstreek-Waterland 177 duizend werkzame inwoners tegenover 131 duizend arbeidsplaatsen. Hiermee heeft de regio een behoorlijke netto uitgaande pendelstroom van 46 duizend personen. Verreweg de grootste uitgaande pendelstroom gaat naar Amsterdam (52 duizend personen) en beslaat daarbij meer dan de helft van de uitgaande forensen. Ook de pendelstromen naar Amstelland-Meerlanden (11 duizend personen) en Overig Nederland (23 duizend personen) zijn relatief omvangrijk. De pendelstromen van en naar Gooi en Vechtstreek, Almere-Lelystad en Zuid Kennemerland zijn klein en met elkaar in balans. Bijna de helft van de inkomende forensen komt van buiten de MRA (24 duizend). De forensen die elders binnen de MRA wonen en in Zaanstreek-Waterland werken, komen vooral uit Amsterdam (12 duizend personen) en IJmond (6 duizend personen).

Een kaartje met een grafische weergave van de pendelstromen van en naar Zaanstreek-Waterland is te vinden in hoofdstuk 4 (figuur 4.13).

